

УДК 745/749.021

Лук'янюнок Анастасія Олексіївна

ДЗм-1-18-1.4д

lukyanonok@gmail.com

ОЗНАКИ СЕРІЙНОСТІ У ПРЕДМЕТНОМУ ДИЗАЙНІ

Анотація

Метою даної статті є аналіз та визначення основних ознак серійності, як засобів вирішення проектних завдань в предметному дизайні. Проблема серійності, як одного з проявів сучасних тенденцій в дизайні, важлива для виявлення його основних складових ознак. В цьому контексті необхідним є аналіз серійного дизайну і його функцій у виробництві, а також визначення серійності як невід'ємного елементу сучасного предметного дизайну. У статті розглянуто етапи серійності як важливої складової в галузі предметного дизайну. Використання означених методів дає можливість створювати комплексні дизайнерські проекти, що мають не тільки стилістичні, сегментні, але й інші спільні риси, за допомогою яких вони можуть бути об'єднані в комплекс.

Ключові слова: предметний дизайн, серійність, серія, цілісність

Актуальність дослідження. Технологічне оснащення сьогодення дає можливість реалізувати практично будь-який дизайн, беручи до уваги як складність, так і тиражування. Проте, в подібних процесах, а саме шаблонних штампуваннях дизайн об'єктів, губиться унікальність та варіативність продукції. Як результат – знецінення проектної діяльності, серійності і дизайну, як необхідної складової при створенні будь-якої продукції, та зниження попиту на продукцію. Саме тому варто в даній статті варто дослідити ознаки серійності і їх роль в предметному дизайні.

Об'єкт дослідження. Процес створення серії об'єктів предметного дизайну

Предмет дослідження. Сукупність теоретичних і практичних аспектів формування та реалізації дизайн серії в предметному дизайні

Мета дослідження. Визначення ознак серійності та створення серії загалом як невід’ємних частин проектної діяльності в предметному дизайні.

Предметний дизайн – вид художньо-проектної діяльності, пов'язаний зі створенням предметного оточення людини, організацією життя, а також різних систем візуальної комунікації та діяльності людини [3, 1 с.]. У своїй роботі дизайнер користується різними інструментами проектних засобів: від технічної побудови та компоновання – до композиційного формоутворення та стилеутворення. Його діяльність розповсюджується на широкий спектр творчої діяльності: від функціонального аналізу до організаційних, ідейних та концептуальних моделей предметного середовища. Однак всі дані засоби передбачають комплексне розуміння дизайнером проблематики предметного дизайну і його функціональності в сучасному світі.

Створення нового продукту в предметному дизайні будується на функціональному аналізі, стилізації, компонованні, створенні композиційної структури. По-перше, це робота дизайнера з формою, яка в свою чергу презентує розуміння митцем всього спектру завдань, що були поставлені перед ним: як художніх, так і технологічних. І саме через форму та візуальні ознаки відбувається «спілкування» зі споживачем.

Під об'ємним елементом розуміється тривимірний об'єкт, що має довжину, ширину і висоту. Завдяки формі об'єкта, його зовнішніх обрисів і зовнішнього вигляду, ми зчитуємо функцію або якийсь закладений емоційний посыл. Ми можемо зчитувати відносні розміри об'ємних речей і відстані до них, беручи до уваги лінійну перспективу, після чого маємо проаналізувати взаємне розташування об'єктів у просторі.

Під предметним середовищем розуміється простір, наповнений тривимірними об'єктами, що складаються з окремих предметів. Предметне наповнення середовища вирішує як прямі функціональні завдання даного об'єкта (організація процесів життєдіяльності в середовищі, технологічне

забезпечення виробництва, створення необхідних ідейно-художніх ефектів), так і супутні їм (підвищення комфортабельності середовища, регулювання емоційно-психологічного клімату), і становить найважливішу частину естетичної та візуальної складових середовища.

Серія в предметному дизайні – це серія продукції різного призначення, які об'єднані єдністю авторської концепції, образу, матеріалів, що застосовуються, кольорового рішення, базових конструкцій, форми. Серія – це не набір однакових або майже однакових об'єктів. Креативне декоративне або конструктивне рішення повинне бути в кожній наступній одиниці, але в новому прояві. Головна ознака серії – це її цілісність, яка забезпечується кольоровою гамою, єдністю стилю, креативною ідеєю, структурою матеріалів, формою, тощо. Окрім цього, ознакою грамотно розробленої серії є динаміка, тобто розвиток ідеї, однієї з найважливіших аспектів в будь-якій серії.

У процесі створення кожної нової серії виникають специфічні нюанси, попри загальні закономірності її формування. По-перше, відмінною рисою будь-якої серії є її системність. Системний підхід до побудови серії об'єктів незалежно від типу полягає в певній послідовності її створення, організаційному підході, який передбачає гармонійну цілісність серії. Вона має підпорядковуватись єдиному конструктивному вирішенню всіх форм, єдиній кольоровій гамі, у використанні одних і тих самих матеріалів та їх поєднань. По-друге, важливе значення має призначення складових даної серії. Дизайнер повинен чітко уявляти, до якої конкретно асортиментної групи належить об'єкт. Серія може бути монофункціональною або багатофункціональною. Від цього залежить процес виробництва, матеріали та кольорова гама. По-третє, при розробці серії для певної фірми, вона має всебічно відповідати іміджу, загальному стилю, кольоровій гамі та цільовій аудиторії даної фірми.

Проаналізувавши принципи проектування та реалізації нового продукту предметного дизайну, а також завдання дизайнера на кожному етапі роботи (функціональний аналіз, проектування, компонування, стилізація, створення

просторової або композиційної структури і т.д.), можна зробити висновок щодо безпосереднього зв'язку характеристик предметного дизайну та ознак серійності, що виражається у особливостях продукції у певній серії.

Термін серійності як новий рух у дизайні. У 60-і рр. в Америці стрімко розвиваються промисловість, торгівля, засоби мас-медіа, сфери туризму, дозвілля та спорту, нові технології, які формують сучасний культурний простір. Важливо зазначити, що тема серійності, масовості і споживання знайшла своє відображення в мистецтві поп-арту. Символом сучасності стала реклама та її розтиражовані образи, які знайшли своє відображення в роботах художників XX століття.

Як термін, серійність передбачає певну відповідність стандартизації, яку критикували такі зарубіжні автори, як Адорно та Хоркхаймер у своєму нарисі «Індустрія культури» [цитую за 7], аби вирішити питання організації та управління споживчими потребами та прагнення до рівномірності або того, що сьогодні в освітянській галузі називається «забезпечення якості» – досвіду культурного споживання [7].

Але нам потрібно відрізнити серійність від критики Франкфуртської школи стандартизації та промислового виробництва, яка, як правило, сприймається як синонім формульної «лінії Фордіста» та виробництва недиференційованих покірних предметів. Завдання серійного дизайну і його функції у виробництві дають можливість трактувати дизайн як комплекс взаємопов'язаних практик, навичок, уроків, можливостей, зв'язків, концепцій, стратегій і тактик, що ґрунтуються на колективному досвіді.

Завдання дизайну полягає в тому, щоб привести у відповідність ці варіативні елементи таким чином, щоб вони могли передаватися та перетворюватися на стандарти. Становлення професії дизайнера і пов'язані з цим практичні проблеми визначення її завдань, методів і засобів, а також проблеми організації освіти викликали необхідність теоретичного і методичного дослідження цієї діяльності [6]. Слово «серійність» походить від латинського «series», що означає «ряд», «група». «Серійність» – це група або

ряд предметів або явищ, що мають загальні риси [8]. Вони об'єднані за ознаками або властивостями, в тому числі і естетичними. Серійність в графічному дизайні позначає сукупність кількох зображень, призначених для вираження одного смислового змісту, об'єднаних, як правило, одним художньо-стилістичним образотворчим рішенням. Семантичні коріння серійності як типу візуалізації в графічному дизайні йдуть углиб століть. У вітчизняній культурі їх можна знайти в язичництві – у заклиналих, символічних, подвоєних, для посилення заклиального впливу зображеннях древніх слов'ян [10, 11 с.].

Не зважаючи на схематичність заклиналих зображень, в них чітко проглядається динаміка розвитку різних процесів у часі. Наприклад, ми бачимо розвиток рослинних мотивів – від насіння на засіяному полі і паростків рослин до зрілого «древа», з обтяженими плодами гілками. Серія язичницьких зображень, передаючи динаміку розвитку рослин, відображала фактор часу, розширюючи силу заклиального впливу.

Поширенню і розвитку принципу серійності в графічному дизайні 60-70-х років сприяв розвиток таких наукових дисциплін як семіотика і теорія комунікацій, а також застосування на практиці методів комплексного проектування засобів візуальних комунікацій, характерних в даний час для дизайну в цілому. Науковому осмисленню серійності як типу візуалізації в графічному дизайні сприяло також творче усвідомлення художньої мови нових напрямків західного і вітчизняного образотворчого мистецтва XX століття, таких як серійне мистецтво, кінетичне мистецтво, поп-арт, комп'ютерна графіка.

Основне завдання графічного дизайну полягає в оптимально-виразній діяльності художника-дизайнера. Він повинен бути готовий креативно і професійно обміркувати і реалізувати поставлене йому завдання. [5, 227 с.].

Поки що ми зосередили увагу на елементах предметного дизайну. У навчальних і дослідницьких розробках такі інновації використовують часто, наприклад, дедалі частіше моделювання різних проектів, що створюють

дизайнери, перетворюються на серійність [1, 400 с.]. Такі елементи також використовує предметний дизайн, який потім часто характеризується ієрархічним, лінійним або багаторівневим, модельним та серійним виробництвом.

Творчі стилістичні художні відкриття цих напрямків в даний час практично повністю асимільовані графічним дизайном. В процесі проектування серійного типу візуалізації сенсу в графічному дизайні застосовується методика програмування структурного складу серій. Створення структурного складу серійних об'єктів включає як кількість робіт, що входять до складу серії, так і композиційні принципи їх побудови. Проблеми реалізації є надзвичайно складними і методично важливими професійними проблемами. Вони досліджуються рядом відомих західних дизайнерів (К. Герстнером, В. Шмідтом, М. Біллом та ін.) [цитую за 4]

У роботі К. Герстнера «Проектування програм» програмування розуміється як набір елементів і певних правил їх взаємодії. К. Герстнер вважає типографічні шрифтові композиції серійним типом формоутворення в графічному дизайні, де кожен елемент – літера або знак має певні характеристики (тип шрифту, жирність, розрядка, техніка виконання, пропорції). Растр і модульну сітку він називає пропорційними регуляторами, які мають невичерпні можливості і комбінаторність. [цитую за 4]

Проектування, на думку К. Герстнера, полягає в умінні методично вибирати і логічно розподіляти критерії, які чітко висловлюють концептуальне завдання проекту. Основний принцип проектування полягає не у вирішенні проектного завдання, а в складанні програми для її вирішення. Прикладом серійного мистецтва є творчість німецького графіка В. Шмідта. Вихідні форми В. Шмідта, мають, як правило, геометричні обриси. За допомогою певної системи дій – обертання, зміщення, розмноження, нашарування – вони перетворюються в серію зображень. Величезний вплив на розвиток кінетичної геометричній структурної графіки – поп-арту – справила творчість В. Вазареллі. Як один з типів змістоутворення в графічному дизайні,

серійність є також композиційним прийомом побудови зображення [4, 101-102 с.].

Серійність може міститися як в окремому графічному творі – моносерії, так і в серії графічних робіт – диптиху, триптиху або мультисеріях [8, 33 с.].

Джон Копланс, основоположник Artforum, критик і художник, висловлює думку, що «серійні форми відрізняються від традиційної концепції та варіацій предметного дизайну» [10, 1-3 с.].

Графічними серіями можна назвати періодичні видання журналів, в тому числі з графічного дизайну, журнали мод, дизайнерські проекти оформлення вітрин і інтер'єрів супермаркетів, в тому числі з продажу виробів текстильної та легкої промисловості.

Висновки. Ознаки серійності в предметному дизайні дають можливість не тільки стилістично, але і за допомогою мотиву, варіювання сегментами та іншими засобами об'єднати елементи в комплекс. Безумовно, практика серійності проходить довгий шлях від зародження ідеї до вирішення дизайнерських завдань. Саме тому важливо формалізувати серійність в дизайні як сучасну практику, яка може підтримувати мережеві культури в якості нових інституційних форм. Серійність в графічному дизайні визначає сукупність кількох зображень, призначених для вираження одного смислового змісту і об'єднаних, як правило, одним художньо-стилістичним образотворчим рішенням. Вірно розроблена дизайнерська серія, завдяки синтезу графічних, кольорових, пластичних, просторових засобів вираження, включаючи в окремих випадках акустичні засоби та відео, забезпечує єдність сприйняття всіх виробів серії, комплексу її ділової та рекламної значущості, покращує зацікавленість цільової аудиторії.

Список використаних джерел

1. Baayen, R. H. Mixed-effects modeling with crossed random effects for subjects and items/ Baayen, R. H., Davidson, D. J., & Bates, D. M., 2008. – 390–412 с.
2. Goldstein, H. Multilevel models in educational and social research. London: Griffin, 2012. — 423 с.
3. Введение в историю дизайна [Электронный ресурс]/ – Режим доступа до ресурсу: https://life-prog.ru/1_11945_ponyatie-dizayna.html.
4. Ефимов А. В. Виктор Вазарелли/ Ефимов А.В., 2012. – 11 с.
5. Кулешов Р. Ф. Метаморфозы образов в графическом дизайне/ Р. Ф. Кулешов, – 2012
6. Лукшин И. Промышленная графика как вид дизайна/ И. Лукшин, 1969. – 180 с.
7. Хоркхаймер М. Диалектика просвещения. Философские фрагменты [Электронный ресурс]/ М. Хоркхаймер, Теодор Адорно// СПб., – 1997.– 187 с. – Режим доступа до ресурсу: <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/5521/5528>.
8. Серийность [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <https://mydocx.ru/1-116730.html>.
9. Черневич Е. В. Исследование языка графического дизайна : диссертация ... кандидата искусствоведения / Елена Всеволодовна Черневич. – Москва, 1975. – 175 с.
10. Черневич Е. В. Графический дизайн за рубежом (краткий обзор). Техническая эстетика/ Елена Всеволодовна Черневич, 1968.

ПРИЗНАКИ СЕРИЙНОСТИ В ПРЕДМЕТНОМ ДИЗАЙНЕ

Лукьянёнок Анастасия Алексеевна

ДЗМ-1-18-1.4д

lukyanonok@gmail.com

Аннотация

Целью данной статьи является анализ и определение основных признаков серийности, как средств решения проектных задач в предметном дизайне. Проблема серийности, как одного из проявлений современных тенденций в дизайне, важна для выявления его основных составляющих признаков. В этом контексте необходимо анализ серийного дизайна и его функций в производстве, а также определения серийности как неотъемлемого элемента современного предметного дизайна. В статье рассмотрены этапы серийности как важной составляющей в области предметного дизайна. Использование указанных методов дает возможность создавать комплексные дизайнерские проекты, имеющие не только стилистические, сегментные, но и другие общие черты, с помощью которых они могут быть объединены в комплекс.

Ключевые слова: предметный, дизайн, серийность, серия, целостность

SIGNS OF SERIALITY IN PRODUCT DESIGN

Lukianonok Anastasiia

DZm-1-18-1.4d

lukyanonok@gmail.com

Resume

This article aims to draw public attention to seriality as a means of solving the problems of subject design. The consideration of the term seriality as a manifestation of a new movement in design, the definition of its main components and features. Analysis of the task of serial design and its functions in production and determination of seriality as an integral element of subject design. Prominent representatives of serial art in our time. Creation of prerequisites for the formation of

seriality in the subject design, which allows not only stylistically, but also with the help of motive, equipping segments and other means to combine elements into a complex.

Keywords: product, design, seriality, series, integrity